

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Β' ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στις οδηγίες 2007/64/ΕΚ, 2007/44/ΕΚ και 2010/16/ΕΕ που αφορούν υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, προληπτική αξιολόγηση προτάσεων απόκτησης συμμετοχής σε επιχειρήσεις του χρηματοπιστωτικού τομέα και άλλες διατάξεις»

I. Γενικές παρατηρήσεις

Το φερόμενο προς συζήτηση και ψήφιση Νοσχ, όπως διαμορφώθηκε μετά την επεξεργασία του από τη Διαρκή Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων, αποτελείται από τρία μέρη και 94 άρθρα.

A. Με το πρώτο μέρος του Νοσχ (άρθρα 1-83) ενσωματώνεται στην ελληνική έννομη τάξη η Οδηγία 2007/64/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Νοεμβρίου 2007 «για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, την τροποποίηση των Οδηγιών 97/7/ΕΚ, 2002/65/ΕΚ, 2002/60/ΕΚ και 2006/48/ΕΚ και την κατάργηση της Οδηγίας 97/5/ΕΚ». Ειδικότερα, το πρώτο μέρος περιλαμβάνει ρυθμίσεις που αφορούν το πεδίο εφαρμογής και τους κρίσιμους ορισμούς της Οδηγίας 2004/64/ΕΚ (τίτλος I), τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών (τίτλος II), τις υποχρεώσεις διαφάνειας και πληροφόρησης που διέπουν τις υπηρεσίες πληρωμών (τίτλος III), τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των χρηστών κατά την παροχή και χρήση υπηρεσιών πληρωμών (τίτλος IV), καθώς και τις τελικές και μεταβατικές διατάξεις, συμπεριλαμβανομένης της ρήτρας πλήρους εναρμόνισης προς τις ρυθμίσεις της Οδηγίας, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά (τίτλος V).

Η έλλειψη ενός ενιαίου συστήματος πληρωμών, το οποίο να βασίζεται σε ταχείες, διαφανείς και ασφαλείς διασυνοριακές διαδικασίες χαμηλού κό-

στους, συνιστά μια από τις βασικές αιτίες για τις οποίες οι καταναλωτές αλλά και οι επιχειρήσεις περιορίζονται στις εθνικές αγορές, διαθέτοντας συγκεκριμένες επιλογές. Παραλλήλως, η συνύπαρξη διαφορετικών, συχνά αντιφατικών, εθνικών διατάξεων προκαλεί σύγχυση και ανασφάλεια δικαίου, λειτουργώντας ως τροχοπέδη για τις διασυνοριακές συναλλαγές και οδηγώντας σε αύξηση του κόστους των πληρωμών εντός Ε.Ε.

Στην ανάγκη αντιμετώπισης των ανωτέρω προβλημάτων, η οποία καθίσταται επιτακτικότερη λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης και της ευρύτερης προσπάθειας προς ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, ανταποκρίνεται η υπό ενσωμάτωση Οδηγία 2007/64/ΕΚ. Στόχοι της Οδηγίας είναι, κυρίως, η δημιουργία ενιαίου και συνεκτικού ευρωπαϊκού θεσμικού πλαισίου στον τομέα των υπηρεσιών πληρωμών, η ενίσχυση του ανταγωνισμού, η ενδυνάμωση της διαφάνειας και της ασφάλειας στην αγορά υπηρεσιών πληρωμών, και η αποτελεσματική προστασία του καταναλωτή.

Στην ίδια κατεύθυνση εντάσσονται, μεταξύ άλλων, ο Κανονισμός (ΕΚ) 924/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Σεπτεμβρίου 2009 «σχετικά με τις διασυνοριακές πληρωμές στην Κοινότητα και την κατάργηση του Κανονισμού (ΕΚ) 2560/2001», καθώς και η πρωτοβουλία για ενιαίο χώρο πληρωμών σε ευρώ (Single Euro Payment Area – SEPA) στο πλαίσιο του Ενιαίου Οικονομικού Χώρου, που περιλαμβάνει σήμερα τα 27 κράτη μέλη της Ε.Ε., την Ελβετία, την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, το Μονακό και τη Νορβηγία. Προηγήθηκαν η Οδηγία 97/5/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Ιανουαρίου 1997 για τις διασυνοριακές μεταφορές πιστώσεων, η σύσταση 87/598/ΕΟΚ της Επιτροπής της 8ης Δεκεμβρίου 1987 για ευρωπαϊκό κώδικα δεοντολογίας σε θέματα ηλεκτρονικών πληρωμών, η σύσταση 88/590/ΕΟΚ της 17ης Νοεμβρίου 1988 σχετικά με τα συστήματα πληρωμών και ιδίως τις σχέσεις μεταξύ κατόχου και εκδότη κάρτας, και η σύσταση 97/489/ΕΚ της 30ης Ιουλίου 1997 σχετικά με τις συναλλαγές που γίνονται με μέσα ηλεκτρονικής πληρωμής, ιδίως όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ του εκδότη και του κατόχου, χωρίς, όμως, σημαντικά αποτελέσματα.

Με την Οδηγία 2007/64/ΕΚ αποσαφηνίζεται ποιοι είναι οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών και προσδιορίζονται τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις τόσο των παρόχων όσο και των χρηστών των υπηρεσιών πληρωμών, η πρόσβαση στις οποίες διέπεται, πλέον, από σαφείς κανόνες. Το αποτέλεσμα είναι ότι οι καταναλωτές έχουν στη διάθεσή τους περισσότερες ασφαλείς επιλογές.

Επισημαίνεται ότι η Οδηγία 2007/64/ΕΚ και, συνακολούθως, οι ρυθμίσεις του πρώτου μέρους του Νσχ, προβλέπουν έξι κατηγορίες παρόχων υπηρεσιών πληρωμών, με κύρια δραστηριότητα την παροχή υπηρεσιών πληρωμών

στους αντίστοιχους χρήστες: α) Τα πιστωτικά ιδρύματα (άρθρο 2 παράγραφος 1 του ν. 3601/2007), τα υποκαταστήματά τους με καταστατική έδρα εκτός Ελλάδος, υπό τους όρους του άρθρου 1 παράγραφος 2 στοιχ. α' του Νσχ, και το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, β) Τα ιδρύματα έκδοσης ηλεκτρονικού χρήματος και τα υποκαταστήματά τους υπό τις ειδικότερες προβλέψεις του Νσχ, γ) Τα ειδικώς εξουσιοδοτημένα Γραφεία Ταχυδρομικών Επιταγών, δ) Τα ιδρύματα πληρωμών, τα οποία εισάγονται με την υπό ενσωμάτωση Οδηγία, ε) Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες, όταν δεν ενεργούν ως νομισματικές ή άλλες δημόσιες αρχές και στ) Τα κράτη μέλη ή οι περιφερειακές ή τοπικές αρχές τους, όταν δεν ενεργούν ως δημόσιες αρχές (άρθρο 1 παράγραφος 2 του Νσχ).

Στην έννοια των υπηρεσιών πληρωμών εντάσσεται κάθε μορφή πραγματοποίησης πληρωμών χωρίς τη χρήση μετρητών. Αυτό σημαίνει ότι δεν καταλαμβάνονται υπηρεσίες, στο πλαίσιο των οποίων η μεταφορά χρηματικών ποσών από τον πληρωτή στον δικαιούχο εκτελείται αποκλειστικώς με χαρτονομίσματα και κέρματα. Επίσης δεν περιλαμβάνονται: α) πράξεις πληρωμής μέσω εμπορικού αντιπροσώπου, ειδικώς εξουσιοδοτημένου να διαπραγματεύεται ή να συνάπτει σύμβαση με αντικείμενο αγαθά ή υπηρεσίες εκ μέρους του πληρωτή ή του δικαιούχου, β) η κατ' επάγγελμα υλική μεταφορά χαρτονομισμάτων και κερμάτων, γ) πράξεις πληρωμής που αφορούν συγκέκντρωση, για μη επαγγελματικούς λόγους, και παράδοση χρημάτων στο πλαίσιο μη κερδοσκοπικής ή φιλανθρωπικής δραστηριότητας, δ) υπηρεσίες κατά τις οποίες καταβάλλονται μετρητά από τον δικαιούχο προς τον πληρωτή, ως μέρος πράξης πληρωμής, κατόπιν αίτησης του χρήστη της υπηρεσίας πληρωμών, αμέσως πριν από την εκτέλεση πράξης πληρωμής κατά την έννοια του παρόντος, ε) πράξεις με αντικείμενο «μετρητά αντί μετρητών», στ) πράξεις πληρωμής που βασίζονται στα αξιόγραφα που προβλέπουν το άρθρο 3 της Οδηγίας και το άρθρο 3 στοιχ. ζ του Νσχ (επιταγή, γραμμάτιο, συναλλαγματική κ.λπ.), ζ) πράξεις πληρωμής οι οποίες διενεργούνται στο πλαίσιο συστήματος πληρωμών ή διακανονισμού τίτλων μεταξύ αντιπροσώπων διακανονισμού, κεντρικών αντισυμβαλλομένων, γραφείων εκκαθάρισης ή κεντρικών τραπεζών και άλλων συμμετεχόντων στο σύστημα, και παρόχων υπηρεσιών πληρωμών, η) πράξεις πληρωμής που αφορούν την εξυπηρέτηση περιουσιακών στοιχείων αποτελούμενων από τίτλους, π.χ. μερίσματα, και πραγματοποιούνται από επιχειρήσεις επενδύσεων, πιστωτικά ιδρύματα κ.λπ., θ) υπηρεσίες παρόχων τεχνικών υπηρεσιών οι οποίοι υποστηρίζουν την παροχή υπηρεσιών πληρωμών, χωρίς, όμως, να περιέρχονται στην κατοχή τους τα μεταφερόμενα ποσά, ι) υπηρεσίες που βασίζονται σε μέσα τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την απόκτηση αγαθών ή υπηρεσιών

μόνο στην επαγγελματική στέγη που χρησιμοποιεί ο εκδότης ή στο πλαίσιο εμπορικής συμφωνίας με αυτόν ή σε περιορισμένο δίκτυο παρόχων υπηρεσιών ή για περιορισμένο φάσμα αγαθών ή υπηρεσιών, ια) πράξεις πληρωμής οι οποίες διενεργούνται μέσω τηλεπικοινωνιακής, ψηφιακής ή πληροφορικής συσκευής, εφόσον ο φορέας εκμετάλλευσης της συσκευής δεν ενεργεί μόνο ως μεσάζων μεταξύ του χρήστη και του προμηθευτή των αγαθών ή υπηρεσιών, ιβ) πράξεις πληρωμής οι οποίες γίνονται για ίδιο λογαριασμό μεταξύ παρόχων υπηρεσιών πληρωμών και μεταξύ αντιπροσώπων ή υποκαταστημάτων, ιγ) πράξεις πληρωμής μεταξύ μητρικής και θυγατρικής επιχείρησης ή μεταξύ θυγατρικών επιχειρήσεων της ίδιας μητρικής επιχείρησης, χωρίς ενδιάμεση παρέμβαση και ιδ) υπηρεσίες παρόχων για την ανάληψη μετρητών μέσω αυτόματων ταμειολογιστικών μηχανών, οι οποίοι ενεργούν εξ ονόματος ενός ή περισσότερων εκδοτών καρτών, χωρίς να είναι συμβαλλόμενα μέρη της σύμβασης-πλαισίου με τον πελάτη που αναλαμβάνει μετρητά από λογαριασμό πληρωμής (άρθρο 3 του Νσχ).

Στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας εμπίπτουν οι υπηρεσίες πληρωμών που παρέχονται εντός Ε.Ε.. Ειδικώς, οι διατάξεις για τις υποχρεώσεις διαφάνειας και πληροφόρησης που διέπουν τις υπηρεσίες πληρωμών (τίτλος III), καθώς και για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των χρηστών κατά την παροχή και χρήση υπηρεσιών πληρωμών (τίτλος IV) εφαρμόζονται μόνο όταν τόσο ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή όσο και ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου ή ο μοναδικός πάροχος για την πράξη πληρωμής είναι εγκατεστημένοι στο έδαφος της Ε.Ε., ανεξαρτήτως του αν οι πληρωμές πραγματοποιούνται σε ευρώ ή στο νόμισμα κράτους μέλους που δεν μετέχει στη ζώνη του ευρώ (άρθρο 2 του Νσχ).

Β. Με το δεύτερο μέρος του Νσχ (άρθρα 84-88) ολοκληρώνεται η ενσωμάτωση της Οδηγίας 2007/44/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Σεπτεμβρίου 2007 «για την τροποποίηση της οδηγίας 92/49/ΕΟΚ του Συμβουλίου και των οδηγιών 2002/83/ΕΚ, 2004/39/ΕΚ, 2005/68/ΕΚ και 2006/48/ΕΚ σχετικά με τους διαδικαστικούς κανόνες και τα κριτήρια αξιολόγησης για την προληπτική αξιολόγηση της απόκτησης και της αύξησης συμμετοχών στο μετοχικό κεφάλαιο οντοτήτων του χρηματοπιστωτικού τομέα», με τροποποίηση και αντικατάσταση των ισχυουσών σήμερα ρυθμίσεων του ν. 3601/2007 για τα πιστωτικά ιδρύματα (άρθρο 85 του Νσχ) και του ν.δ. 400/1970 για τις ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις (άρθρα 86 και 87 του Νσχ). Επίσης, ενσωματώνεται η Οδηγία 2010/16/ΕΕ της Επιτροπής της 9ης Μαρτίου 2010, η οποία προβλέπει την εξαίρεση της τράπεζας SID που εδρεύει στη Σλοβενία από το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2006/48/ΕΚ «σχετικά με την ανάληψη και άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων» (άρθρο 88 του Νσχ).

Γ. Με το τρίτο μέρος του Νσχ (άρθρα 89-94): α) Τροποποιούνται διατάξεις του ν. 3601/2007 κυρίως ως προς ζητήματα παροχής πληροφοριών στην Τράπεζα της Ελλάδος (άρθρο 89 του Νσχ), β) προβλέπεται ότι, όπου στο άρθρο 15α του ν.δ. 400/1970 μνημονεύεται ο «Υπουργός Εμπορίου» ή ο «Υπουργός Ανάπτυξης», νοείται εφεξής η Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης που συστήθηκε με το άρθρο 1 του ν. 3229/2004 (άρθρο 90 του Νσχ), γ) παρατείνεται έως την 31.12.2015 η χρονική ισχύς της νομοθετικής εξουσιοδότησης του άρθρου 4 του ν. 1338/1983 για την έκδοση προεδρικών διαταγμάτων προς τον σκοπό της ενσωμάτωσης του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην ελληνική έννομη τάξη (άρθρο 91 του Νσχ), δ) τροποποιούνται οι διατάξεις για τη σύνθεση της Υποεπιτροπής του άρθρου 6 του ν. 2322/1995, παρατείνεται έως την 30.6.2010 η ισχύς των άρθρων 66 και 84 του ν. 3842/2010 και τροποποιείται το άρθρο 82 του ν. 3842/2010 (άρθρο 92 του Νσχ), και ε) ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν στη συμμετοχή της Ελλάδας στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Χρηματοοικονομικής Στήριξης (άρθρο 93 του Νσχ).

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων του Νσχ

1. Επί του άρθρου 1 παράγραφος 2 στοιχ. δ΄

Βασική καινοτομία της Οδηγίας 2007/64/EK είναι η καθιέρωση νέας κατηγορίας παρόχων υπηρεσιών πληρωμών, των «ιδρυμάτων πληρωμών». Πρόκειται για νομικά πρόσωπα τα οποία έχουν άδεια, συμφώνως προς το άρθρο 10 του Νσχ, να παρέχουν και να εκτελούν υπηρεσίες πληρωμών σε όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε. (αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης). Τα ιδρύματα πληρωμών έχουν πιο εξειδικευμένες δραστηριότητες και, ως εκ τούτου, αναλαμβάνουν μικρότερους κινδύνους και, συνεπώς, ελέγχονται ευκολότερα από ό,τι τα πιστωτικά ιδρύματα, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη των συναλλασσομένων στις παρεχόμενες υπηρεσίες πληρωμών. Στο πλαίσιο αυτό, το Νσχ ρυθμίζει διεξοδικώς τις προϋποθέσεις αδειοδότησής τους, τη λειτουργία και την εποπτεία τους από την Τράπεζα της Ελλάδος, και καθιερώνει αυστηρές απαιτήσεις διασφάλισης των χρηματικών ποσών που λαμβάνουν για την εκτέλεση πράξεων πληρωμών. Μάλιστα, συμφώνως προς την αιτιολογική σκέψη 13 της Οδηγίας, για να εξασφαλίζεται ισότιμη μεταχείριση, τα κράτη μέλη δεν θα πρέπει να επιβάλλουν στα ιδρύματα πληρωμών απαιτήσεις διαφορετικές από εκείνες που προβλέπονται στην Οδηγία.

Περαιτέρω, το άρθρο 23 της Οδηγίας ορίζει ότι πρέπει να υπάρχει δυνα-

τότητα δικαστικής προσφυγής κατά των αποφάσεων των αρμόδιων αρχών, κατ' εφαρμογή των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που εκδίδονται συμφώνως προς την παρούσα Οδηγία. Ωστόσο, το Νσχ δεν περιλαμβάνει διάταξη που να ενσωματώνει το άρθρο 23 της Οδηγίας, προφανώς διότι εφαρμόζονται και στα ζητήματα, όπως αδειοδότησης και εποπτείας, οι κείμενες διατάξεις ως προς τη δυνατότητα προσφυγής κατά των σχετικών αποφάσεων της Τράπεζας της Ελλάδος, ως ατομικών διοικητικών πράξεων, ενώπιον της διοικητικής δικαιοσύνης. Για να διασφαλισθεί η δυνατότητα αυτή, πρέπει οι πράξεις της Τράπεζας της Ελλάδος να είναι αιτιολογημένες και να κοινοποιούνται στα ενδιαφερόμενα ιδρύματα πληρωμών, όχι μόνο όταν πρόκειται για ανάκληση αδείας, όπως ρητά ορίζεται (άρθρο 12 παρ. 2 του Νσχ) – οπότε τυχόν έλλειψη συνιστά παράλειψη ουσιώδους τύπου – αλλά και στις λοιπές περιπτώσεις, συμφώνως προς τις κείμενες διατάξεις (άρθρα 17 και 19, αντιστοίχως, του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας).

Θα μπορούσε, πάντως, ο νομοθέτης προς αποφυγή παρερμηνειών, ιδίως ως προς το αν οι ανωτέρω πράξεις προσβάλλονται ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων ή του Συμβουλίου της Επικρατείας, και δεδομένου ότι η Οδηγία είναι πλήρους εναρμόνισης, να επαναλάβει τη ρύθμιση του άρθρου 9 του ν. 3601/2007 «Ανάληψη και άσκηση δραστηριοτήτων από πιστωτικά ιδρύματα, επάρκεια ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και λοιπές διατάξεις», συμφώνως προς την οποία, «Οι αποφάσεις της Τράπεζας της Ελλάδος που εκδίδονται κατ' εφαρμογή του παρόντος νόμου, υπόκεινται σε αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας». Επισημαίνεται ότι η διάταξη αυτή διατηρείται σε ισχύ, σε ό,τι αφορά την επιβολή προστίμων, και μετά τον ν. 3659/2008 «Βελτίωση και επιτάχυνση των διαδικασιών της δίκης στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια και άλλες διατάξεις», δυνάμει του άρθρου 51 παράγραφος 2 του νόμου αυτού.

2. Επί του άρθρου 3 στοιχ. ε'

Για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας, κρίνεται σκόπιμο να αντικατασταθεί η φράση «κατόπιν ρητής αίτησης του χρήστη της υπηρεσίας πληρωμών» από τη φράση «κατόπιν αιτήματος του χρήστη της υπηρεσίας πληρωμών». Σε κάθε περίπτωση, η λέξη «ρητής» πρέπει να απαλειφθεί ως περιττή, δεδομένου ότι σιωπηρή ή τεκμαιρόμενη αίτηση δεν νοείται.

3. Επί του άρθρου 4 παράγραφος 4

Η λέξη «Κοινότητα» πρέπει να αντικατασταθεί από τη λέξη «Ευρωπαϊκή Ένωση», διότι, μετά την έκδοση της Οδηγίας 2007/64/ΕΚ, και στο πλαίσιο της Συνθήκης της Λισσαβόνας (ιδίως άρθρο 1) η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1.12.2009, «η Ένωση αντικαθιστά και διαδέχεται την Ευρωπαϊκή Κοινότητα».

4. Επί του άρθρου 15

Στις παραγράφους 1 και 4 του άρθρου 15 του Νοσχ θα ήταν σκόπιμο, για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας, η φράση «τηρουμένων των αναλογιών» να αντικατασταθεί από τη λέξη «αναλόγως».

5. Επί των άρθρων 27 και 48

Συμφώνως προς το άρθρο 30 παράγραφος 2 της Οδηγίας 2007/64/ΕΚ, τα κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν ότι οι διατάξεις που αφορούν τη διαφάνεια των όρων και τις απαιτήσεις ενημέρωσης που διέπουν τις υπηρεσίες πληρωμών (τίτλος III) «εφαρμόζονται στις πολύ μικρές επιχειρήσεις κατά τον ίδιο τρόπο όπως και στους καταναλωτές», αναγνωρίζοντας την περιορισμένη διαπραγματευτική ισχύ και τη συναλλακτική τους απειρία. Ο ορισμός των πολύ μικρών επιχειρήσεων περιλαμβάνεται στη σύσταση 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής της 6ης Μαΐου 2003 σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων.

Ο εθνικός νομοθέτης επιλέγει, στο άρθρο 27 του Νοσχ, να μην κάνει χρήση της δυνατότητας αυτής, συνεπώς προς τις σχετικές ρυθμίσεις κατά την ενσωμάτωση των περισσότερων οδηγιών για την προστασία του καταναλωτή, όπου αφήνει εκτός της σχετικής προστασίας, αδιακρίτως, τα νομικά πρόσωπα και τους επαγγελματίες (βλ. Γ. Δέλλιο, Προστασία των καταναλωτών και σύστημα του ιδιωτικού δικαίου, Ι, 2005, σελ. 19 επ. και 53 επ.). Το ίδιο συμβαίνει και με την Κ.Υ.Α. Φ.1-983/7.3.1991 (ΦΕΚ Β΄ 172) για την καταναλωτική πίστη, τις ρυθμίσεις της οποίας το υπό ψήφιση Νοσχ αναφέρει ότι δεν θίγει. Η ίδια επιλογή γίνεται από τον νομοθέτη και στο άρθρο 48 του Νοσχ, με το οποίο ενσωματώνεται το άρθρο 51 παράγραφος 3 της Οδηγίας 2007/64/ΕΚ.

Θα πρέπει, πάντως, να επισημανθεί ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όπως προκύπτει από την Πράσινη Βίβλο για την επανεξέταση του κοινοτικού καταναλωτικού κεκτημένου (COM 2006, 744 τελικό, σελ. 17), προσανατολίζεται προς την επανεξέταση της δυνατότητας διεύρυνσης της έννοιας και της

προστασίας που αναγνωρίζεται στον καταναλωτή, ώστε να καλύπτονται και οι ατομικές και μικρές επιχειρήσεις, οι οποίες γίνονται αποδέκτες υπηρεσιών, όπως πληρωμών, χωρίς, κατά κανόνα, να έχουν τις υποδομές και την εν γένει δυνατότητα να προσφύγουν σε εξειδικευμένη στήριξη για να καλύψουν την έλλειψη διαπραγματευτικής τους ισχύος.

6. Επί του άρθρου 26

Για λόγους σαφήνειας και νομοτεχνικής αρτιότητας, και δεδομένου ότι σκοπός του νομοθέτη εν προκειμένω είναι η απαγόρευση της παροχής υπηρεσιών πληρωμών από φορείς που δεν είναι πάροχοι υπηρεσιών (βλ. αιτιολογική έκθεση, σελ. 14), συνεπώς από φορείς που δεν μνημονεύονται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 του Νσχ ή δεν είναι αντιπρόσωποι πληρωμών, προτείνεται η αναδιατύπωση του άρθρου 26 του Νσχ ως ακολούθως: «Απαγορεύεται να παρέχουν υπηρεσίες πληρωμών, συμφώνως προς την παράγραφο 3 του άρθρου 4, τα πρόσωπα που δεν είναι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών κατά την έννοια του άρθρου 1 παράγραφος 2 του παρόντος ή αντιπρόσωποι ιδρυμάτων πληρωμών ή τα οποία αποκλείονται ρητώς από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος».

7. Επί του άρθρου 79

Το άρθρο 79 Νσχ εισάγει διαδικασία εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών, οι οποίες ανακύπτουν μεταξύ του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών και του φορέα της υπηρεσίας αυτής. Αρμόδια όργανα για την επίλυση των ως άνω διαφορών ορίζονται ο Συνήγορος του Καταναλωτή, ο Μεσολαβητής Τραπεζικών-Επενδυτικών Υπηρεσιών και οι Επιτροπές Φιλικού Διακανονισμού του άρθρου 11 του ν. 2251/1994. Προκειμένου περί διασυννοριακών διαφορών οι ανωτέρω φορείς συνεργάζονται στενά με τους αντίστοιχους φορείς των άλλων κρατών μελών της Ε.Ε.

Επισημαίνεται ότι, από την 1.2.2004, οι τραπεζικοί μεσολαβητές του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου έχουν διασυνδεθεί στο «Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εξωδικαστικών Διασυννοριακών Παραπόνων στον Τομέα των Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών» (FIN-NET), στο πλαίσιο του οποίου ήδη συνεργάζονται, με σκοπό την επίλυση διασυννοριακών διαφορών μεταξύ καταναλωτών και φορέων παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών (βλ. Σπ. Ψυχομάνη, Δίκαιο του Τραπεζικού Συστήματος, β' έκδ., 2009, σελ. 15, υποσημ. 20).

8. Επί του άρθρου 80

Με την επιφύλαξη των μνημονευόμενων διατάξεων στην παράγραφο 1 του άρθρου 86 της Οδηγίας, τα κράτη μέλη δεν διατηρούν ούτε θεσπίζουν διατάξεις άλλες από αυτές που καθορίζονται στην παρούσα Οδηγία. Πρόκειται, συνεπώς, για Οδηγία «πλήρους εναρμόνισης» - κατ' αντιδιαστολή προς τις Οδηγίες «ελάχιστης εναρμόνισης» οι οποίες, εξασφαλίζοντας την ελάχιστη προστασία, επιτρέπουν στα κράτη μέλη να διατηρούν ή να θεσπίζουν αυστηρότερες διατάξεις. Τα τελευταία χρόνια οι περισσότερες Οδηγίες, ιδίως εκείνες που ρυθμίζουν ζητήματα προστασίας του καταναλωτή, είναι «πλήρους εναρμόνισης», προκειμένου να περιορισθούν οι διαφοροποιήσεις στις εθνικές πράξεις προσαρμογής. Στην πράξη, οι Οδηγίες «πλήρους εναρμόνισης» παρέχουν στα κράτη μέλη ευρύ πεδίο εξαιρέσεων από την εφαρμογή τους, γεγονός που μπορεί ακόμη και να αναιρέσει τον ανωτέρω σκοπό ή να πλήξει το ευρωπαϊκό καταναλωτικό κεκτημένο (βλ. Ε. Αλεξανδρίδου, Δίκαιο Προστασίας Καταναλωτή, 2008, σελ. 15 επ., Ά. Δεσποτίδου, Παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών από απόσταση, 2009, σελ. 61 υποσημ. 236).

Τα άρθρα της Οδηγίας 2007/64/EK που δεν έχουν ενσωματωθεί στο Νοσχ είναι ιδίως τα ακόλουθα: 23 (με αντικείμενο το δικαίωμα δικαστικής προσφυγής κατά των αποφάσεων της Τράπεζας της Ελλάδος οι οποίες αφορούν τα ιδρύματα πληρωμών, βλ. σχετικώς και ανωτέρω, παρατήρηση 1), 26 και 27 (με αντικείμενο την καθιέρωση δυνατότητας παρέκκλισης των κρατών μελών από την προσαρμογή, εν όλω ή εν μέρει, προς τα τμήματα I έως III της Οδηγίας), 51 παράγραφος 2 (με αντικείμενο τη δυνατότητα πρόβλεψης ότι το άρθρο 83 για την εξωδικαστική επίλυση διαφορών εφαρμόζεται μόνο όταν ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών είναι καταναλωτής), 51 παράγραφος 3 (με αντικείμενο τη δυνατότητα επέκτασης των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των καταναλωτών στις πολύ μικρές επιχειρήσεις, βλ. σχετικώς ανωτέρω, παρατήρηση 1), 72 (με αντικείμενο τη δυνατότητα πρόβλεψης συντομότερων προθεσμιών για πράξεις πληρωμής εθνικού χαρακτήρα), 84-85 και 87 (τα οποία αφορούν υποχρεώσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής).

Συμφώνως προς το άρθρο 86 παράγραφος 2 της Οδηγίας, η χρήση των ανωτέρω ευχερειών συνεπάγεται την υποχρέωση σχετικής ενημέρωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

9. Επί του άρθρου 90

Με την προτεινόμενη ρύθμιση ορίζεται ότι «στις παραγράφους 2, 4, 5, 6, 7 και 8 του άρθρου 15α όπου αναφέρεται ο «Υπουργός Εμπορίου» ή ο «Υπουργός Ανάπτυξης» νοείται εφεξής η «Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΕΠ.Ε.Ι.Α.)». Επισημαίνεται ότι με το άρθρο 1 παράγραφος 1 του Νσχ υπό τον τίτλο «Εποπτεία ιδιωτικής ασφάλισης, σύσταση εγγυητικού κεφαλαίου ιδιωτικής ασφάλισης ζωής, οργανισμοί αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Οικονομικών», το οποίο κατατέθηκε στη Βουλή προς ψήφιση την 28.6.2010, προβλέπεται η κατάργηση της ΕΠ.Ε.Ι.Α. και η μεταφορά των αρμοδιοτήτων της στην Τράπεζα της Ελλάδος.

10. Επί του άρθρου 92 παράγραφος 3

Με την περίπτωση β' της προτεινόμενης παραγράφου, η οποία, συμφώνως προς το άρθρο 94 του Νσχ, ισχύει από την 1.6.2010, ορίζεται ότι καταργείται το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 82 του ν. 3842/2010. Με το πρώτο εδάφιο του άρθρου 82 του ν. 3842/2010 προβλέφθηκε η παράταση έως την 31.12.2010 της λήγουσας την 30.6.2010 προθεσμίας παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου για κοινοποίηση φύλλων ελέγχου ή πράξεων επιβολής φόρων, τελών και εισφορών. Με το (καταργούμενο) δεύτερο εδάφιο του ανωτέρω άρθρου 82 ορίσθηκε ότι η παράταση της προθεσμίας παραγραφής δεν καταλαμβάνει υποθέσεις φορολογίας κεφαλαίου και, συγκεκριμένως, «υποθέσεις φορολογίας κληρονομιών, δωρεών, γονικών παροχών, προικιών, κερδών από λαχεία, μεταβίβασης ακινήτων, φόρου μεγάλης ακίνητης περιουσίας και ειδικού φόρου επί των ακινήτων (άρθρα 15-17 του ν. 3091/2002)». Τέτοια ρύθμιση δεν υπήρχε στην προηγούμενη, αντίστοιχη, διάταξη του άρθρου 10 του ν. 3790/2009, με την οποία παρατάθηκε έως την 30.6.2010 και για τις υποθέσεις φορολογίας κεφαλαίου η προθεσμία παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου για επιβολή φόρου που έληγε την 31.12.2009. Τεκμαιρόμενος, επομένως, σκοπός της προτεινόμενης διάταξης, είναι η παράταση της προθεσμίας παραγραφής του άρθρου 82 του ν. 3842/2010 να καταλάβει και τις προαναφερθείσες υποθέσεις φορολογίας κεφαλαίου.

Επισημαίνεται συναφώς ότι με την ΔΕφΑθ 1844/2005 έχει κριθεί ότι «από το συνδυασμό των διατάξεων των παρ. 1 και 2 του άρθρου 78 του Συντάγματος, προκύπτει ότι είναι μεν δυνατή η παράταση, με νόμο, του χρόνου παραγραφής για την κοινοποίηση από το Δημόσιο της πράξεως επιβολής φόρου, όχι όμως μετά την προβλεπόμενη, από άλλο νόμο, συμπλήρωση της

παραγραφής. Γιατί, τούτο θα ισοδυναμούσε με μη επιτρεπτή επιβολή φόρου αναδρομικής ισχύος εκτεινομένης πέραν του προηγούμενου της επιβολής του φόρου οικονομικού έτους».

Αθήνα, 5 Ιουλίου 2010

Οι εισηγητές
Αθηνά Κοντογιάννη
Επιστημονική Συνεργάτις
Γεώργιος Φωτόπουλος
Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης

Ο προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρηγόπουλος
Αν. Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Ο προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Αν. Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών